

UUDISTUVA KURZ UND GUT JA LUKION OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Lukion lyhyen saksan **Kurz und gut** -sarjan uudistuminen vuoden 2005 lukion opetussuunnitelman perusteiden keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä vastaavaksi jatkuu. Uudistuksen yhteydessä on myös huomioitu käyttäjiltä saatu palaute.

Kurssien 1–3 aihepiirit vastasivat alkuperäisessäkin muodossaan uuden OPSin vaatimuksia. Kurssijakoa kuitenkin muutettiin seuraavasti: **kurssit 1–2** samassa kirjassa ja **kurssi 3** erillisenä. B2- ja B3-saksan ryhmien yhdistämistapauksessa B2-kielen opiskelijat tulevat mukaan **kurssin 3** alusta eikä heidän tarvitse hankkia kurssien 1–2 kirjoja, jotka on suunnattu kielen vasta-alkajalle. **Kurssin 3** alussa on kooste, jonka avulla myös B2-kielen opiskelijat pääsevät kiinni tarinan juonesta.

Uudistuvat kurssit 4–6 ovat edelleen yksissä kansissa. (B2-oppimäärää suoritettaessa ne vastaavat kurseja 2–4.)

Kurssi 4 on uudistettu käyttäjien toiveiden mukaisesti. Kurssin aloittaa sopivantasoinen ja tunnelmaltaan eheä *Jung in Deutschland* -teksti. Wieniä ja Tamperetta käsittelevän kappaleen *Viele Häuser, wenig Grün* Itävalta–Suomi -vertailujen lisäksi mukaan on otettu uusi autenttinen *Jung in Finnland* -teksti laajempine Suomi-kokonaisuuksineen (mm. Suomi-aihepiirisanasto). *Blumen statt Gemüse* -kappale tuo mukaan maaseutunäkökulmaa. Näiden tekstien avulla pystytään vertailemaan saksankielistä ja suomalaista (nuoriso)kulttuuria ja elämää. Uuden OPSin matkailu- ja historia-aihepiirejä luontevasti edustava *Berliini-kokonaisuus* on edelleen mukana, ruoka-aihetta on sen yhteydessä hieman korostettu.

Kurssin 5 tekstit käsittelevät OPSin aihepiirejä: mennyttä ja nykyistä elämää saksankielisissä maissa. Yhteiskunnan muutoksia käsitellään eri ajanjaksoina, aloittaen uusimmasta, tietotekniikan ja verkkojen yhteiskuntaa mullistavasta merkityksestä, kulkien tieteiden kehittymisen pohtimisen jälkeen eläinsuojeluaiheeseen ja nykypäivän kansalaisaktiivisuuteen. *Sveitsi*-aiheen yhteydessä sivutaan muuttoliikettä maalta kaupunkiin, nyky-yhteiskunnan päihdeongelmia ja palataan lopuksi menneen maailman yhteiskuntaan *Hans im Glück* -sadun ja *Wilhelm Tell* -aiheen kautta. **Kurssi 6** on perusteksteiltään aikaisemman kaltainen, koska nuorten ihmisten elämää ja tulevaisuudensuunnitelmia kuvaava juonellinen tarina aihepiireineen sopii hyvin uuden OPSin sisältöihin.

Harjoituskirjaa 4–6 on kehitetty käytännössä jokaisen kappaleen osalta. Harjoituksissa on tarpeen mukaan suuntauduttu uuden OPSin aihepiirien tarkempaan käsittelyyn. Jokaisessa kurssissa tarjotaan runsaasti harjoituksia OPSin kulloinkin painottamien kielitaidon osa-alueiden harjoittamiseen. **Kurssin 4** rakennepakettia on kevennetty siirtämällä adjektiivin taivutus **kurssiin 5**. Haluttaessa sitä voidaan tietysti edelleen käsitellä jo 4. kurssissa. **Kurssin 5** tietokonenuorista luonnonsuojelualueella kertovaa jatkokuullunymmärtämiskokonaisuutta on kehitelty. Harjoituskirjan puolelle on **kurssissa 6** täydennetty opiskelu-aihetta. Uudistuksen yhteydessä on huomioitu **Eurooppalainen viitekehys**, esim. taitotasoasteikkoihin perustuvaa itsearviointia.

Seuraavien kurssien uudistukset ovat luonnosvaiheessa, niistä tarkempia tietoja myöhemmin.

KIELI

- opitaan viestimään kohdekielellä sen kulttuurille ominaisella tavalla: dialogit, suulliset harjoitukset, viestintästrategia-osio
- tekstit motivoivia ja nuoria kiinnostavia
- runsaasti kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, jotka tukevat tekstien aihepiirejä
- paljon eritasoisia suullisia harjoituksia, kirjoitus- ja kielioppiharjoituksia

KULTTUURI

- koko saksankielinen Eurooppa mukana: tutustutaan myös saksan kielen alueellisiin variantteihin
- keskeistä vertailu omaan (suomalaiseen) kulttuuriin: tekstit, kuvat, Info-laatikot, Gut und nützlich -laatikot (kulttuuritietoa suomeksi), laulut ja runot
- Bonus-tekstit laajentavat kulttuurintuntemusta ja sanastoa

OPPIMAAN OPPIMINEN

- eri strategioiden käytön oppiminen: esim. kokonaisvaltaisen ymmärtämisen harjoittaminen, täsmätiedon hankkiminen
- oppimisvinkkejä (Kurztipp-laatikot)
- paljon pari- ja ryhmätehtäviä
- tavoitteenasettelu- ja itsearviointiosioita (uudistuksen yhteydessä mukaan myös Eurooppalainen viitekehys, taitotasoasteikot), rakenneosioita itsenäiseen kertaamiseen
- kertaavaa, syventävää ja laajentavaa verkkomateriaalia esim. itsenäiseen opiskeluun ja kertaamiseen

AIHEPIIRIT

Opetussuunnitelman **aihepiirit** käsitellään kattavasti sarjan aikana (vrt. alla). Uudistuksen yhteydessä kunkin kurssin aihepiirit on tarkistettu uuteen OPSiin sopiviksi.

AIHEKOKONAISUUDET

Opetussuunnitelman **aihekokonaisuuksia** käsitellään sarjan aikana eri yhteyksissä, kurssien 1-6 aihepiireihin ne liittyvät kiinteimmin seuraavasti:

Kurssi 1 (OPSiin kurssi: *Hyvää päivää, hauska tutustua*)

- Viestintäosaaminen: esittelyyn, tutustumiseen yms. liittyvät viestintätilanteet
- Hyvinvointi ja turvallisuus: oma lähipiiri, elin- ja opiskeluympäristö

Kurssi 2 (OPSin kurssi: *Näin asiat hoituvat*)

- Viestintäosaaminen: matkailuun ja arkipäivään liittyvät tilanteet
- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: kohdataan palvelualan edustajia heidän kanssaan viestittäessä
- Hyvinvointi ja turvallisuus: terveys ja ihmiskeho, lääkärissä asiointi, läheisimmät ihmissuhteet

Kurssi 3 (OPSin kurssi: *Vapaa-aika ja harrastukset*)

- Viestintäosaaminen: omista kiinnostuksenaiheista, harrastuksista ja toiveista puhuminen
- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: osallistuminen vapaa-ajan toimintaan

Kurssi 4 (OPSin kurssi: *Meillä ja muualla*)

- Kulttuuri-identiteetti: saksalaisuus (ja berliiniläisyys), itävaltalaisuus ja suomalaisuus ja näiden vertailu, historian tapahtumien vaikutus saksalaiseen identiteettiin
- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: saksalaisen, itävaltalaisen ja suomalaisen nuoren osallistuminen erilaiseen (vapaa-ajan) toimintaan, saksalainen maaseutunuori pohtii omaa yritysideaa
- Viestintäosaaminen: oman maan esittely, kulttuurieroista ja yhtäläisyyksistä keskusteleminen, matkailuun liittyvien puhetilanteiden vahvistaminen ja laajentaminen

Kurssi 5 (OPSin kurssi: *Ennen ja nyt*)

- Teknologia ja yhteiskunta: tietotekniikan ja verkkojen kautta toimiminen, luonnontieteiden ja tekniikan kehitys
- Viestintä- ja mediaosaaminen: tietotekniikka osana uusia medioita, keskusteleminen erilaisista yhteiskunnallisista aiheista
- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: järjestötoiminta ja kansalaisaktiivisuus osana nyky-yhteiskuntaa; sen moderneimpana muotona web-sukupolven järjestäytyminen verkon kautta
- Hyvinvointi ja turvallisuus: rikollinen yritystoiminta ympäristön vaarantajana (jatko-kuullunymmärtäminen), tiede hyvän ja pahan palveluksessa (Einstein ja atomipommi), eläinkokeet (ihmisen ja eläimen näkökulmasta), päihderiippuvuus
- Kestävä kehitys: eri intressien vaikutus ympäristöömme (jatko-kuullunymmärtäminen), eläinsuojelu
- Kulttuuri-identiteetti: sveitsiläisyys, saksalaisen kulttuurin ”henkistä” pääomaa (esim. nerot)

Kurssi 6 (OPSin kurssi: *Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat*)

- Viestintäosaaminen: omista kiinnostuksenaiheista ja tulevaisuudensuunnitelmista kertominen, vaikeistakin henkilökohtaisista asioista puhuminen
- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: valintojen tekeminen oman elämän suuressa taitekohdassa, osallistuminen vapaa-ajan toimintaan
- Hyvinvointi ja turvallisuus: liikenne, armeija, raskaus ja lapsen saaminen

Sarjan myöhemmin ilmestyvissä kursseissa (kurssit 7–8) esiintyvät tähänastisten luonnosten perusteella painotetuimmin seuraavat aihekokonaisuudet:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys kursseissa 7 ja 8

Hyvinvointi ja turvallisuus kurssissa 8

Kestävä kehitys kurssissa 8

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus kurssissa 7

Teknologia ja yhteiskunta kursseissa 7 ja 8

Viestintä- ja mediaosaaminen kursseissa 7 ja 8

YLEISEUROOPPALAINEN VIITEKEHYS

Yleiseurooppalainen viitekehys soveltuu sarjan kanssa toteutettavaksi. Sarja harjoittaa kielitaidon kaikkia osa-alueita antaen näin mahdollisuuden **taitotasoasteikon käyttöön**.

Taitotasoasteikkoa voidaan hyödyntää opiskelijoiden arvioinnissa, ja he voivat suorittaa itsearviointia asteikon pohjalta. Tähän tarjotaan myös materiaalia kirjan itsearviontiosioissa. Lyhyessä kielessä ei lukion aikana kaikilla kielen osa-alueilla ehditä kovin korkealle tasolle asteikolla mitattuna. Lyhyen kielen OPSissa painopiste on alussa suullisessa viestinnässä, joten ensimmäinen sopiva osa taitotasoasteikon käyttöä lienee puhumisen arviointi, esim. 3. kurssin lopussa tai 4. kurssissa. Samanaikaisesti voidaan toki jo arvioida myös kuullunymmärtämistä. Esim. 5. kurssista lähtien voidaan painottaa luetunymmärtämisen arvioimista. Kirjoittamisen laajempi arviointi taitotasoasteikon näkökulmasta lienee lyhyen kielen kyseessä ollessa mielekkäintä kursseissa 6–8.

Kunkin kurssin OPSin mukaisten aihepiirien ja kielitaidon painopistealueiden mukaan voidaan myös kerätä töitä **oppimiskansioon**. Opettajanoppaassa annetaan tähän liittyviä vinkkejä.

KESKEISET TILANTEET JA AIHEPIIRIT

Kurssi 1

- tervehtiminen, esittely, puhuttelu
- mielipiteen ilmaisu ja kannanotto sekä reagointi toisen puheeseen
- puhelimesta toimiminen, tapaamisesta sopiminen, palveluksen pyytäminen
- kirjeen/viestin kirjoittaminen, postimerkkien ostaminen, hintojen tiedustelu ja ilmaiseminen
- perheestä ja sukulaisista kertominen
- säästä, nähtävyyksistä, lomasuunnitelmista ja musiikista puhuminen
- toivotuksia
- kellonaikojen kysyminen ja ilmaiseminen, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat
- saksalaisen ja suomalaisen koulun ja koulujärjestelmän vertaileminen

Kurssi 2

- matkalippujen ostaminen, liikenneyhteyksien tiedustelu, kellonajat
- tienneuvominen, majoittuminen
- ravintolassa ja kaupassa asioiminen
- ruumiinjäsenet ja lääkäriissä toimiminen
- nähtävyyksien esittely
- tunteiden ilmaiseminen, riidan sopiminen, anteeksipyyttäminen ja pahoittelu
- puhuttelu, teitittely
- ruoan valmistaminen

Kurssi 3

- mieltymyksistä ja harrastuksista kertominen
- tapahtumasta tiedottaminen ja tiedustelu
- puhelinkeskustelu
- henkilön kuvaileminen
- asuminen ja asunnon esittely
- lippujen varaaminen ja ostaminen
- vaatteiden ostaminen ja kuvaileminen
- juhlista kertominen ja onnittelu, toivotuksia

Kurssi 4

- elämää saksalaisena/suomalaisena nuoren ihmisen näkökulmasta
- maaseutuun ja suurkaupunkeihin (Wien ja Berlin) tutustuminen
- eri (elin)ympäristöjen vertaileminen (oma maa/kohdekulttuuri, maaseutu/kaupunki), niihin liittyvien elinkeinojen pohtiminen
- oman maan esittely
- kaupungin (ja maan) historian esittely
- mielipiteen ja mieltymyksiä ilmaiseminen
- nähtävyyksiä esittely ja kuvailu, tienneuvominen, ravintolassa asioiminen ym. matkailuun liittyvien tilanteiden kertausta/laajennusta

Kurssi 5

- tieteen ja teknologian kehitykseen tutustuminen ja siitä kertominen: tietotekniikka, internet
- Saksan tiedehistorian merkkihenkilöitä, tieteen saavutukset
- luonnonsuojelun vaikutukset valintoihin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa
- mielipiteen ilmaiseminen vakavistakin hyvinvointiin liittyvistä yhteiskunnallisista kysymyksistä (huumausaineet, eläinkokeet ja -räjäytys)
- Sveitsiin ja sen erityispiirteisiin tutustuminen ja niistä kertominen
- perhe- ja sukulaisuussanat sekä perhejuhlat
- asioiden kuvaileminen ja vertaileminen

Kurssi 6

- harrastuksista ja omista kiinnostuksen kohteista kertominen
- nuoren aikuisen elämään liittyvistä asioista keskusteleminen (pätöksenteko omaan tulevaisuuteen liittyvissä asioissa, esim. opiskelu/töihin meno, asuminen, seurustelu, rakkaus, vastuun ottaminen, autokoulu, armeija, siviilipalvelus), sukupuolten väliset erot
- yllättävään uutiseen reagoiminen ja kannanottaminen
- Münchenin ja Baijerin nähtävyyksiin tutustuminen ja niistä kertominen

RAKENTEET

Kurssi 1

- heikkojen ja vahvojen verbien persoonataivutus, sein- ja haben-verbis
- modaaliapuverbis ja wissen-verbi
- epämääräinen ja määräinen artikkeli
- substantiivien monikkomuodot
- s-genetiivi
- persoonapronominit, se-sanana vastineet
- lukusanat 1-1000
- kysymyssanat ja kysymyslauseet
- kein-kieltosana
- päälauseen sanajärjestys

Kurssi 2

- modaaliapuverbien kertaus
- eriävät yhdysverbis
- refleksiiviverbis
- kohteliaat könnte- ja würde-kehotukset
- infinitiivikehotus ja teitittelymuodon imperatiivi
- substantiivien ja persoonapronominien akkusatiivi
- ainesanat
- maantieteellisiä nimiä
- prepositiot für ja ohne
- omistuspronominis
- refleksiivipronominis
- man-pronominis
- sanajärjestyksen kertaus

Kurssi 3

- sein- ja haben-verbien imperfekti
- heikkojen ja vahvojen verbien perfekti, sein-apuverbi, ge-etuliitteen puuttuminen
- akkusatiivin kertaus
- substantiivien ja persoonapronominien datiiivi
- maat, kansallisuudet, kielet
- prepositiot zu ja nach
- sivulause
- ajanmääreet

Kurssi 4

- perusverbiopin kertaus
- akkusatiivin ja datiiivin kertaus substantiiveilla ja persoonapronomineilla
- akkusatiivia vaativat prepositiot
- datiiivia vaativat prepositiot
- vaihtoprepositiot
- perusverbiopin kertaus
- genetiivi
- omistuspronominien kertaus

Kurssi 5

- modaaliapuverbien kertaus
- perfektin kertaus
- sein- ja haben-verbien imperfektin kertaus
- imperfekti ja konjunktio w wenn/als
- pluskvamperfekti
- würde- ja könnnte-kehotusten kertaus
- -isi-muodot (konditionaali ja konjunktiiivin imperfekti)
- rektioverbejä
- pronominaaliadverbi
- prepositioiden kertaus
- adjektiivin taivutus ja vertailu (komparatiivi, superlatiivi)
- järjestyksluvut
- sanajärjestyksen kertaus
- epäsuora kysymyslause

Kurssi 6

- infinitiivi, um/ohne/anstatt + zu
- futuuri
- kohteliain kehotusten kertaus
- imperatiivi
- perfektin kertaus
- kaksoisinfinitiivi
- prepositioiden kertaus
- relatiivipronomit, etwas, was
- pää- ja sivulauseen sanajärjestyksen kertaus, sivulausekoonti

